

**СТРУЧНО МИШЉЕЊЕ КОМИСИЈЕ ФОРМИРАНЕ РЕШЕЊЕМ ДИРЕКТОРА
ПЕДАГОШКОГ ЗАВОДА ВОЈВОДИНЕ
(број Решења: 1202 од 8.11.2018 године)**

Извршена је анализа рукописа превода уџбеника *Биологија, уџбеник за пети разред основне школе на русинском језику*, аутора Гордане Субаков Симић и Марине Дрндарски, издавача „Логос“, Београд.

Констатује се да је горе наведени уџбеник *Биологија, уџбеник за пети разред основне школе* превод истих аутора, одштампаног на српском језику, издавача „Логос“, Београд, којег је Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије, Београд одобрило за издавање и употребу решењем број: 650-02-00102/2018-07 од 27.04.2018. године.

Уџбеник је садржински подељен на два дела.

Први део садржи три поглавља: *Увод у биологију; Порекло и разноврсност живота; Јединство грађе и функције као основа живота.*

Други део садржи три поглавља: *Наслеђивање и еволуција; Живот у екосистему; Човек и здравље.*

**ОЦЕНА ДА ЈЕ РУКОПИС ПРЕВОДА УЏБЕНИКА УСКЛАЂЕН СА
СТАНДАРДИМА КВАЛИТЕТА УЏБЕНИКА**

Анализиран је Стандард 4 – Језик уџбеника је одговарајући и функционалан.

Показатељ 1 - Уџбеник поштује језичку и правописну норму језика на којем је написан – показатељ је задовољен у великом обиму и оцењен оценом 3.

Издавачу се скраће пажња на уочене грешке, које је потребно исправити:

Први део уџбеника:

- прва страна корица – текст на корицама уједначити са текстом издања на српским језику – исправити велико почетно слово У у речи: Учебник у мало слово (учебник);
- на унутрашњој страни корица недостаје превод упутства за активацију е-издања на русинском језику;
- страна 2 – недостаје превод и у вези штампе, тиража, решења о одобрењу уџбеника итд.;
- страна 4 – текст у садржају на 23, 111, 153 страни: (САМОПРЕВЕРЇОВАНЄ – ЦО СОМ ДО ТЕРАЗ НАУЧЕЛ/ЛА) исправити у садржају и у основном тексту на 23, 111 и 153 страни у: САМОПРЕВЕРЇОВАНЄ – ЦО СОМ ПО ТЕРАЗ НАУЧЕЛ/ЛА – због усаглашавања са истим текстом у другом делу уџбеника (видети други део преведеног уџбеника стр. 32, 69, 101); текст у садржају на страни 50: Костиране исправити у КарменЄ (уједначити са основним текстом у уџбенику на страни 50);

текст у садржају на 123 страни: Прилагодзеносц живих ествох – испрaвити у: Прилагодзеносци живих ествох (уједначити са основним текстом у уџбенику на страни 123);

- страна 5 – избацити сувишно слово а у речи у другом пасусу: представяа;
- страна 7 – слику стране 111 као илустрације, уметнути после извршених исправки на тој страни;
- страна 10 – додати цртицу у наслову између речи: Биология – наука о живоце; растављену реч: розвой-ом раставити у: розво-йом;
- страна 11 – у другом тексту на десној маргини, реч з векшац саставити у једну реч: звекшац; у оквиру, у доњем делу стране, искошену реч: гербариум написати без цртице изнад слова г (гербариум);
- страна 12 – у доњем тексту на левој маргини заменити реч маймунох у горилох; преформулисати реченицу и испрaвити реч у последњем пасусу на дну стране: Зоологове ше занімаю з преучованьом вонкашней и нукашней збудови животиных, їх справоване, способ живота, рижнородносц, розпрестртосц итд. – у: Зоологове преучую вонкашню и нукашню збудову животиных, їх справоване, способ живота, рижнородносц, розпрестартосц итд.
- страна 13 – на десној маргини у првом тексту заменити реч: животиных у: живих ествох; у тексту испод слике испрaвити реч: Росийски у Русийски; у истом пасусу испрaвити реч углавном у: углавним; на десној маргини у другом тексту испод наслова ПОХОДЗЕНЕ СЛОВОХ заменити речи: греческого слова – у: греческих словох;
- страна 15 – у тексту испод наслова **Задаток** поред речи: Словник додати реч: поняцох – (Словник поняцох); у тексту испод наслова **Резиме** на самом крају пасуса испрaвити речи: защити живого штредку – у: защити животног штредку;
- страна 16 – у трећем пасусу испод слике, између речи: У ніх ше находза инструменти, – додати речи: У ніх ше находза апарати, мерни инструменти, ;
- страна 17 – у првом пасусу испод наслова **Задаток** реч: симболами испрaвити у: символами; у другом пасусу, у претпоследњем реду, реч: натпатраньом испрaвити у: надпатрунком; под другом • између речи: упутство на руским язикау додати реч: за хасноване – (упутство за хасноване на руским язикау);
- страна 19 – у првом пасусу, испред речи: вигледованя – додати реч: науково; у четвртном пасусу испред текста: Важне знац и цо може негативно уплївовац на резултат експерименту; недостаје реченица: При поставяню експеримента важне замерковац хтори ше фактори меняю, та можу уплївовац на резултат експеримента.; у основном тексту и потпису уједначити име: Джон Снов/Джон Сноу;
- страна 20 – у 2. задатку у речи: Вигледай написати искошено Вигледай са русинским словом г (без цртице горе); испод наслова **Приклади** у другом пасусу искосити реч: сплешненїни (видети српски уџбеник стр. 20);
- страна 21 – испод наслова **Задаток** речи: достац Нобелову награду ставити под знаке наводника (видети српски уџбеник стр 21); скраћеницу (анг.) испрaвити у (анг.); под насловом **Цо думаш...** реч: сплешненїни испрaвити у: сплешненїну;

- страна 23 – Др написати малим словом: др;
- страна 24 – у тексту испод наслова исправити реч: спадаю групи – у: спада до групи; после речи: хтори жию додати речи: и робя;
- страна 26 – у тексту под насловом: **Знання и schopности** – под тачком два, исправити реч: прикадох у: прикладох;
- страна 27 – у жутом оквиру у текст убацити реч: главни и избацити реч им – При векшини файтох, главни период роснуца од априла по новембер; реч пиц заменити са брац; у 2. задатку заменити реч: ховац са речју: пестовац; скраћеницу (анг.) исправити у (анг.);
- страна 28 – испред речи: (рушац ше) убацити реч у просторе ;
- страна 29 – речи: науково популарни написати са цртицом између речи: науково-популарни; убацити број у тексту испод наслова: **Призначка з твоего дньовніка** – • обект високи 26 cm и ма масу 600 g. ;
- страна 30 – реченицу: Вибер пейц нашеня истей файти и пейц каменъча хтори подобни нашеню истей фарби, форми и велькосци. – исправити у: Вибер пейц нашеня истей файти и пейц каменъча хтори подобни нашеню по фарби, форми и велькосци.; исправити грешку у речи: камньчами у каменъчами;
- страна 31 – у тексту на десној маргини после речи: температура додати реч: воздуху;
- страна 32 – у тексту на левој маргини пребацити тачку из другог реда у претходни ред; у оквиру на левој страни, уз реч: Костиранє додати косу црту и реч: /Карменє; у другом оквиру испод наслова: **Приклади** исправити реч: гласу у: звуку; у трећем оквиру исправити реч малого стеблочка у: древка; у осмом оквиру исправити реч: форми у: формації; у тексту испод наслова **Резиме** испред речи: костиранє додати косу и реч карменє; испред речи; ровноваги додати реч: организма;
- страна 33 – у тексту на десној маргини исправити реч: зложана у зложена;
- страна 34 – у првом пасусу, у трећем реду, затамнити реч: лупа (видети српски уџбеник стр. 34);
- страна 35 – у првом пасусу испод слике, речи: не живеј спојити у једну реч: неживеј;
- страна 36 – у последњем пасусу испод наслова **Задаток** реч: хирургийни – исправити у: гирургийни;
- страна 37 – у првом пасусу исправити речи: терну у терену; реч карта у мапа; реч: Позогинай у Позгинай;
- страна 38 – у тексту испод наслова **Резиме** исправити речи: опатранє и призначованє податкох. – у: призначованьом и опатраньом податкох;
- страна 39 – испод наслова **Знання и schopности** реченицу: После виучованя того змисту годзен ши/годна. – исправити у: После виучованя того змисту годзен/годна ши.; Испод наслова **Цо то клітинка** исправити сраћеницу нпр. у: напр.; нпр. у: напр.;
- страна 40 – исправити реч: наприкад у: наприклад;
- страна 41 – у 1. задатку исправити реч: кїтикох у: клїтикох; у тексту испод наслова

Задаток испред речи: помаранчеца додати реч плода;

- страна 42 – у првом пасусу исправити реч: нукашнџпсци у нукашнџосци; у другом пасусу уместо речи: главни употребити реч: основни; у тексту на маргини лево исправити скраћеницу (анг.) у (анг.);
- страна 44 – у тексту под насловом **Чи розумиш?** – исправити речи у реченици: Од предметох за каждодньове хасноване (нпр. празни шкатулки, часци бавискох, бонбони, пластични закрутки и под.) направ тродимензионални модел бактеријней клітинки. – у: Зоз предметох за каждодньове хасноване (напр. празни шкатулки, часци бавискох, бонбони, пластични закрутки и под.) направ тродимензионални модел бактеријней клітинки.
- страна 45 – у задатку 2. исправити реч твердзєня у вислови;
- страна 46 – у трећем тексту на маргини лево искосити реч: хлорос;
- страна 47 – у тексту у другом пасусу, искошену реч: клітинкового написати са русинским з (без цртице изнад слова); у тексту у десној маргини избрисати сувишно слово с у речи: евецей; исправити реч: предпоствки у: предпоставки;
- страна 48 – у тексту испод наслова **Материял** избрисати реч у загради (бусен); у продужетку текста, иза речи: дунец з воду додати реч: до хторого ше месеци викопана трава зоз жему; испод наслова **Поступок:** у првом пасусу реч: фалат трави заменити са речима: фалат жеми з траву; реч: стебло и лісца заменити речју: стеблочка и лісца;
- страна 49 – у 1. задатку заменити реч: твердзєня у: вислови; испред речи организації додати реч биологийней; у 2. задатку речи: науково популарного написати са цртицом између: науково-популарного; у 3. задатку реч: клітинки заменити са речју: клітинкох;
- страна 50 – исправити реченицу: Чом чаплі потребне едзєне? у: Чом чаплі потребна пожива?; у тексту после наслова: **Знаня и schopносци** у искошеним речима потолковац; груповац; препознац поровнац слова ц, т, написати русински: (п, т) – потолковац; груповац; препознац; поровнац; у тексту на левој маргини искошено слово у речи гетерос написати без цртице изнад з; у пасусу испод жутог оквира иза речи: даєдни додати слово ю;
- страна 51 – погрешно растављену реч са комбинованим знаком дз: привод-зи исправити у: приво-дзи; реч: бомбони исправити у: бонбони; убацити текст који недостаје у првом пасусу испод плавог оквира: Вони необходни за роснуце и розвой, але и за обновйоване клітинкох: за роснуце власох, нохцох, обнову скори, одбрану од инфекцийох и друге.
- страна 56 – у трећем пасусу после речи: клітинки додати речи: у организму; у последњем пасусу на дну стране после речи: видихнуц убацити реч: воздух;
- страна 57 – испод наслова **Материял** иза сваке набројене ставке материјала ставити зарез, а на последњем тачку (видети српски уџбеник стр. 57);
- страна 59 – у другом пасусу исправити реч: залапйваньом у: залапйованьом; испод наслова **Як дихаю инсекти затамнити кључну реч:** скори; исправити и затамнити кључну реч: воздушних цивочкох; (видети српски уџбеник стр. 57);

- страна 60 – у првом пасусу испод наслова Як дихаю жаби искосити реч: лічнкох; испод наслова **Материял** речи: напучнет и написати заједно: напучнети; исправити искошену написану реч: енлермаери у ерленмаери;
- страна 61 – у 1. задатку реч: **Чука** заменити речју: **Потька**; реч: **Воздушни цивки** заменити са речју: **Воздушни цивочки**; у пасусу испод исправити реченицу: Же би могол присц до каждеј клітинки у организма, – у: Же би могол дойсц до каждеј клітинки у организме; у оквиру, на десној маргини, реч: цивки исправити у цивочки;
- страна 63 – у таблици, иза речи: През активносци додати реч: клітинкох; испод наслова **Поступок**: реч дланю заменити речју: гарсцу;
- страна 64 – реч длань заменити речју: гарсц; у 3. задатку испред речи: вежби додати реч: физични;
- страна 67 – у 1. задатку заменити речи: точногo одвиту са речима: точных одвитох; у 2. задатку исправити реч: Потвердз у: Утвердз; реч: чкодліви материї у: чкодліви субстанциї;
- страна 68 – у пасусу испод наслова **Приклад** исправити реч: леглейше у легчейше; испред речи: курох недостају речи животиньох, наприклад;
- страна 69 – у тексту на десној маргини исправити скраћеницу (анг.) у: (анг.);
- страна 71 – у трећој колони реч: ходзи написати великим словом: Ходзи (уједначити, видети српски уџбеник стр. 71); искосити реч: шерсц у првом пасусу у оквиру;
- страна 73 – у тексту укрштенице под бројем 5. реч: натпатраю исправити у: надпатраю; у 3. задатку исправити реч: попольнї у поподнї; у таблици заменити редослед речима: Чука и Ящурка у: Ящурка и Чука (видети српски уџбеник стр. 73); у тексту испод наслова **Резиме** исправити реч: єтвом у єством; у продужетку текста иза речи склонїше избрисати и лепши и додати текст: або злепшац; изменити речи: условия за живот у: условия за роснуце и розвой (после исправки, цела реченица треба да гласи: Рушане живим єством оможлівює найсц поживу, партнера, склонїше або злепшац условия за роснуце и розвой).
- страна 74 – у последњем пасусу реч: швета исправити у штрעדку;
- страна 75 – превести текст наслова: **БИЉКЕ РЕАГУЈУ НА ПРОМЕНУ ВЛАЖНОСТИ ВАЗДУХА** – у: **РОШЉИНИ РЕАГУЈУ НА ПРЕМЕНКУ ВЛАЖНОСТИ ВОЗДУХУ**; испод наслова **Материял** под другом тачком, у речи: мож додати е – може; испод наслова **Поступок** додати реч: метални после речи Закруц (Закруц метални);
- страна 76 – у тексту испод наслова **Приклад** у другом пасусу, испред речи: животинї додати реч тоти (Док красна хвиля, тоти животинї вредно плету свою мрежу.);
- страна 77 – у 3. задатку саставити речи у пишеш у једну реч: упишеш;
- страна 78 – у последњем пасусу на дну стране, исправити реч: його у: єй (Замеркуй як випатраю єй жренка кед склонї дланї и знова их нарисуй);
- страна 80 – исправити реч: прикади у приклади;

- страна 84 – испривити скраћеницу (анг.) у (анг.);
- страна 86 – у пасусу испод наслова Яка розлика медзи роснуцом и розвойом испривити речи з костираньом у: зоз поживу;
- страна 87 – речи: Науково популарни написати са цртицом између: Науково-популарни; реч на десној маргини: надолу написати одвојено: на долу;
- страна 88 – испривити реч у тексту на левој маргини: млади у младши; у тексту испод наслова **Приклад** у речима: од ед избрисати једно од; испривити скраћеницу (анг.) у (анг.);
- страна 89 – у тексту испод наслова **Поступок** – иза прве реченице ставити тачку; другу реченицу почети великим словом: До теј каши...; испривити реч: Зотим у: Так; у пасусу испод искосити речи: животногo циклусу; испривити реч: животно у животногo;
- страна 90 – у таблици, у четвртој колони, српски текст превести у: Датум кед ше зявели бабки овоцових мушкох; испод наслова **Приклад** испривити реч: франузки у французки; писатељ у поет; избацити реч доокола; велічанственогo у: велічезного; дубодоліна у доліна; дубодоліна у горска доліна;
- страна 91 – у тексту испод наслова **Чи розумиш** додати реч: живота иза речи: фази; реч: писатељ заменити речима: французки поет (У хторей фази живота ше находзели леси през хтори преходзел французки поет?); у првом пасусу после наслова През кельо фази преходзи чловек од народзєня до шмерци, после речи: ше розвива додати речи: и рошне; испривити реч: проес у: процес; између речи розвой можу уметнути реч: чловека;
- страна 92 – у тексту на маргини испривити реч: год у: рочнік; у четвртом пасусу од наслова испривити реч годох у: рочнікох; годи у: рочніки; году у: рочніку; на слици испривити реч: годох у: рочнікох; у тексту испод наслова **Цо думаш...** испривити реч: годох у: рочнікох;
- страна 93 – у првом пасусу испод наслова **Резиме** преформулисати текст: Роснуце прєстава кед звекшанє число и велькосц клітинкох. – у: Роснуце заснованє на звекшаню велькосци и числа клітинкох.;
- страна 94 – у тексту у жутом оквиру, уместо речи: ремецєня употребити реч: нарушованя, уместо речи: порушана употребити реч: нарушена; у првом пасусу испод слике додати реч: організма после речи: нукашња равновага; испривити реч: надражівосци у: надражлівосци; у тексту испод наслова **Приклад** испривити реч: ніжшей у нізшей; пад у опадованє а реч: смертельни у смертельне;
- страна 95 – у 1. задатку, раздвојєну реч: год-зини раздвојити у: го-дзини; реч: спричинєла у спричинї; у тексту испод наслова **Поступак** испривити реч: напарав у направ;
- страна 96 – у потпису слике избацити сувишно слово з у речи: зставцу; у другом пасусу искосити реч артерії; у тексту испод наслова **Цо думаш...** речи: на руки при дланї испривити у: доручу;
- страна 97 – испод наслова **Поступок** под првом тачком, после речи: потрєш додати реч аж; под другом тачком реч: прицишні испривити у притуль; под четвртом

тачком речи: (претреш го) и одлож го. – исправити у: (стреш го) и одлож; под петом тачком речи: Направ дваец кукнуца исправити у: Дваец раз кукні; у 5. задатку речи: Спуцуе ше цмота исправити у: Змерка ше;

- страна 98 – исправити реч у 3. задатку: прикади у приклади; погубеней у: нарушеней; у тексту испод наслова **Резиме** између речи склад животних функцијох уметнути реч шицких – (склад шицких животних функцијох);
- страна 99 – испод наслова **Цо думаш...** после речи наших додати реч перших;
- страна 101 – у првом пасусу исправити почетно слово у речи: венового у: Венового; у реченици: З охабяньом потомства человек и други живи ества обезпечую наставане и пременливосц својей файти. исправити реч: наставане у предлужене, па реченица треба да гласи: З охабяньом потомства человек и други живи ества обезпечую предлужене и пременливосц својей файти.; скраћеницу (анг.) исправити у (анг.);
- страна 102 – у 1. задатку реченицу: Утвердз хторе твердзене точне (Т), а хторе неточне (Н), та заокруж одвитууюу букву. – исправити у: Утвердз хтори вислов точни (Т), а хтори неточни (Н), та заокруж одвитууюу букву.; у тексту испод наслова **Резиме** речи природаше раздвојити у две речи: природа ше;
- страна 103 – исправити речи у жутом оквиру: дихотоми у дихотомни; дихотоми у дихотомни;
- страна 104 – скраћеницу: (анг.) исправити у: (анг.); речи: на лови ставити под знаке наводника (као у српском уџбенику стр. 104);
- страна 105 – под насловом **Як розподзелюеме живи ества** исправити речи: розподзеліц у: розкласовац; по родзинстве у: по здродности; родзинство у: зродност; исправити погрешно раздвојену реч: поход-зеню у: поход-дзеню;
- страна 106 – речи: вещей клітинково спојити у једну реч: вещейклітинково;
- страна 108 – исправити речи на левој маргини: у зродстве у реч: зродни;
- страна 109 – исправити реч: дихотомим у дихотомним; скраћеницу: (анг.) исправити у: (анг.);
- страна 110 – српски текст у 2. задатку: Утврди који су искази тачни превести у: Утвердз хтори вислови точни; под насловом **Резиме** реч: жеми написати са великим словом: Жеми;
- страна 111 – текст у 2. задатку: Скорей як почал исправити у: Пред тим як почал; реч: занк исправити у: знак;
- страна 112 – у тексту: организем хтори може сам створиц поживу и кармиц ше зоз готову поживу. – додати реч: себе, – па реченица гласи: организем хтори може сам себе створиц поживу и кармиц ше зоз готову поживу.; исправити речи: пире од гуски у: гуше пирко; у 6. задатку под б) исправити реч: Од едней клітинки у: Зоз едней клітинки;
- страна 113 – текст: Барз добре! Будзем ше ище баржей трудзиц заменити текстом: Барз добре! Потрудзим ше ище баржей (због уједначавања тог текста у целом уџбенику);
- страна 115 – исправити речи: швику у швидко; конструвовали у конструовали;
- страна 117 – под 2. исправити реч: копно у копново води;

- страна 118 – у реченицу: Вода з часу на час доступна. – додати реч: организмом – па реченица гласи: Вода з часу на час доступна организмом.
У реченици: Количество кисеоника стаемне и виноши 21%. – додати реч: коло – па реченица гласи: Количество кисеоника стаемне и виноши коло 21%.
- страна 122 – превести српски текст: Количина кисеоника увек је иста у ваздушној средини у: Количество кисеоника стаемне и виноши у ваздушним штредку.; исправити реч: наприклад у: наприклад;
- страна 123 – испод наслова **Знаня и schopносци** под првом тачком између речи: прилагодзеносци гу додати реч: организомах (прилагодзеносци организомах гу); под другом тачком искосити реч приклад;
- страна 124 – у првом пасусу искосити реч бундичка (видети српски уџбеник стр. 124);
- страна 126 – искошену реч: целого написати са русинским г без цртице: целого; исправити реч: е~~н~~ергii у енергii;
- страна 127 – скраћеницу: (анг.) исправити у (анг.); испод наслова: **Прилагодзеносц жабох гу рушаню на копну и у води** испред речи: и парки додати речи: моцни мускули (При рушаню у води помагаю им моцни мускули и парки медзи пальцами); исправити реч: скак~~ч~~ох у: скака~~ч~~ох;
- страна 129 – искосити реч у првом пасусу: меснати; искосити реч у другом пасусу: бивальнику; растављену реч: условий-ох раздвојити у услови-йох;
- страна 133 – у тексту испод наслова **Резиме** после текста: ест вецей подобни додати текст: або цалком розлични (ест вецей подобни або цалком розлични);
- страна 134 – у жутом оквиру искосити речи: својо приклади; исправити реч: бобери у бобри;
- страна 136 – у упису речи: Цело ей – исправити у: Цело му; исправити искошену реч у потпису: филтируе у: филтруе; речи: шлїзкало по води – исправити у: шлїзкало през воду; упис у слици: Брухово пирко исправити у: Брухово е пирко;
- страна 137 – у другом пасусу избацити у речима: ѳд цеку рики; бочно еу скляпчисцени;
- страна 138 – потпис: Рична школька исправити у: Ричне коритко; у искошеној речи: гидробиологию написати русинско слово з, без цртице горе; у тексту испод наслова **Материял** реч: одлєжала исправити у: одстала;
- страна 139 – исправити неправилно растављену реч: ход-зи у хо-дзи;
- страна 140 – у 2. задатку испред речи: инсект додати реч вибрани; испод наслова **Резиме** исправити реч: бобери у бобри;
- страна 141 – у тексту на десној маргини, између речи: жию рошлїни додати реч: тоти (жию тоти рошлїни);
- страна 142 – у првом пасусу исправити реч: лїсцох у лїсца; у тексту испод наслова **Прилагодзеносц рошлїнох гу** способу живота на копну – под трећом тачком искосити реч: ерозии; у тексту на левој маргини исправити реч: жем у жеми.
- страна 143 – у тексту на самом дну стране поред речи: контурни додати реч: пиря;

- страна 145 – у 1. задатку исправити реч: вирази у вислови; лісцох у лісца; у тексту испод наслова **Резиме** исправити реч: розикуєме у розликуєме;
- страна 146 – у тексту на левој маргини исправити реч: фома у форма; испод наслова **Цо то жем** исправити реч од рошлінох у: зоз рошлінох;
- страна 147 – испод наслова **Задаток** исправити реч: очкодоаовац у очкодовац; после речи доприноши додати речи гу єй;
- страна 148 – исправити реч: Поопарай у Поопатрай; реч: организоохцо раздвојити у две речи: организоох цо;
- страна 149 – m2 написати правилно: m²
- страна 150 – речи: скоряни парток исправити у: мушему; реч: поверхове исправити у поверхносне; реченицу: Шитко полож до билого платна (скоряного партку) преформулисати у: Шитко тримай над билим платном (мушему); реч претреш у: потреш;
- страна 151 – у 1. задатку исправити реч: вирази у вислови;
- страна 152 – у 2. задатку реч: порох исправити у: дзиркох у; у 3. задатку реч: рошоїнох исправити у рошлінох;
- страна 153 – у 1. задатку после речи швині додати реч вешені; у 2. задатку реч: вирази заменити речју: вислови; у реченицу: Грубина бундички ше меня през рок додати речи: при животинох (Грубина бундички при животинох ше меня през рок);
- страна 154 – текст у таблиці: Рушане главки слунечніку заменити у: Рушане калапа слунечніка;
- страна 155 – у 8. задатку после речи: Зоз хвостового шліжніка хтори над хвостом додати речи: зоз писком (дзубком);
- страна 156 – речи: бої ше заменити речју: бояжліви; реч: неставаньом заменити речју: щезованьом;
- страна 157 – реч: вирази исправити у вислови; речи: националним парку исправити у: националних паркох; текст: Потрудзим ше баржей исправити у: Потрудзим ше ище баржей;
- страна 158 (решења) – уједначити текст из основног текста са текстом у решењима:
 - уместо речи: допатраме квеце, стараме ше о домашніх любимцох написати: пестуєме квеце, допатраме домашніх любимцох; уместо речи: даскельо крочайох написати: даскеліх крочайох; уместо речи: ботанічар, рошліни, вигледоване написати: ботанічар, рошлінох, заключене; превести српске речи: Решење: зоолог, животиња, истраживање – у: Ришене: зоолог, животиња, вигледоване; у реченици: Организация – цело даєдних живих ествох зложено лем зоз єдней кїтинки. – исправити речи: Организация – цело даєдних живих ествох збудоване лем зоз єдней клїтинки. – у реченици: Рухомосц -птици летачки звичайно леца у формациї стрели V. – исправити: Рухомосц –птици селїдбеніци звичайно леца у формациї стрели V.
 - речи: непознатого звуку исправити у: незвичайного звуку; у реченици: чловек удихне од 12-15 раз у минути – исправити: Чловек удихне 12-15 раз у минути; реч: Кармене исправити у: Кармене/Костиране; После єдзєня достали зме енергию за

- учене у: По єдзеню достали зме енергию за учене; речи: у першим окоту мачки окоца – испривити: кед ше першираз окоца мачки маю; вельких горучавох у: велькей горучави; Костиранє у: Карменє;
- страна 159 (решења) – уједначити текст из основног текста са текстом у решењима: испод наслова: Самопреверйованє – **З.** автотрофни у: автотрофним; Прилагодзеносц живих ествох – у: Прилагодзеносци живих ествох; месоеди а) в) г) – у: месоеди а) в) г); испод наслова: Живот на копну под **З.** Животинї ловини: в), г) д) – у: Животинї ловини: в), г) г);
 - страна 160 – уазбучити речи под словом **А** (заменити места речима **адаптация** и **автотрофи**); реч: **бубренє** – испривити у: **пучнєнє** (реч изместити из слова **Б** и уазбучити под словом **П**);
 - страна 161 – реч: **год** – испривити у реч: **рочнїк** (реч изместити из слова **Г** и уазбучити под словом **Р**); реч: **дубодолїна** – испривити у реч: **горска долїна** (реч изместити из слова **Д** и уазбучити под словом **Г**); иза речи **животни штредок** уместо речи: **организима то його окруженє** написати: **окруженє организма**; уз реч: **карменє** додати: **/костиранє**;
 - страна 162 – испривити реч: **предпоставкох** у **предпоставкох**; **исим** у **истим**;
 - недостаје превод задње стране корица.

Други део уџбеника:

- прва страна корица – текст на корицама уједначити са текстом издања на српским језику (испривити велико слово у мало слово у речи: Учебнїк);
- страна 2 – недостаје превод у вези штампе, тиража, решења о одобрењу уџбеника итд.;
- страна 4 – текст у садржају на страни 36: Живи ества з мойого околїска испривити у: Живи швет з мойого окруженя (уједначити са основним текстом у уџбенику на страни 36); текст у садржају на 51 страни: Защита живих ествох и животни штредок – испривити у: Защита живих ествох и животног штредку (уједначити са основним текстом у уџбенику на страни 51); текст у садржају на 86 страни: Чкодлївосц доганового диму – испривити у: Чкодлївосц доганского диму (уједначити са основним текстом у уџбенику на страни 86);
- страна 5 – реченицу: Мили школяре, испривити у: Дороги школяре пиятей класи;
- страна 9 – испривити реч: зооогийних у зоологийних;
- страна 11 – затамнити речи: нашлїдних прикметох; искосити речи: родословне стебло (видети српски уџбеник стр. 11);
- страна 12 – испод наслова **Материял** испривити скраћеницу: чл. у: ч.; после речи: алкоголни фломастер ставити зарез ; испод додати: • тацна.; испод наслова **Поступок** у првом набрајању испривити речи З шрафцигер у: Зоз шрафцигером; испривити реч: Напоњнї у Наполнї; реч: Одвонка у: З вонкашнього боку; реч: ззнач у означ;
- страна 15 – реч: виключно испривити у: лем; речи: нашлїдни подлежни уплїву у:

прикмети под уплівом; речи: ровни власи у: прости власи; речи у уписима: виключно у: лем; нашлїдни подлєжни уплїву вонкашнього штредку у: нашлїдни прикмети под уплївом вонкашнього штредку; под насловом **Резиме** реч: виключни у: лем; речи: ровни власи у: прости власи;

- страна 16 – речи: Мали заячки у: Заячата; речи: мали заячки у заячата;
- страна 19 – реч: белавошиву мачку исправити у белаво-шиву мачку; белавошиви у белаво-шиви; реченицу: Шицки потомки идентични з родичами исправити у: Шицки потомки идентични з родителюм;
- страна 20 – у 3. задатку под в) нашлїдни материял зошицким розлични од родичох исправити у: в) нашлїдни материял зошицким розлични од родителя; у 4. задатку реч: дзечи исправити у потомки; на левој маргини заменити места: • полне розмужоване • безполне розмужоване у: • безполне розмужоване • полне розмужоване (видети српски уџбеник стр. 20);
- страна 21 – у тексту у жутом оквиру исправити реч: организма у организмох; у тескту испод наслова Прецо ше єдинки истей файти розликую исправити реч: неповтоююца у неповторююца;
- страна 22 – реч: вихасновац заменити са речју: похаснуй; реч: хова заменити са речју пестує; у тексту под насловом **Приклад** реч: сочни заменити са речју: юшковити;
- страна 24 – реч: Оцисок исправити у: Одцисок; у потпису слике реч: Оцисок у Одцисок; оциском у одциском; оцисок у одцисок; оциски у одциски; оциски у одциски; оцискама у одцискама;
- страна 25 – исправити реч Оциски у Одциски (на три места у тексту); речи: Домали палец исправити у: Персценьови палец;
- страна 26 – исправити реченицу: нашлїдна прикмета подлєжна уплїву штредку у: нашлїдна прикмета под уплївом штредку; у 2. задатку под а) поред речи Вода додати у загради реч: (залїванє); под б) поред речи Жем додати у загради реч: (подлога); у тексту испод наслова **Резиме** исправити реч: неповтоююца у: неповторююца;
- страна 27 – у жутом оквиру искосити реч принєсц; у првом пасусу испод наслова Цо то вариабилносц реч: ришеня ставити под знацима наводника (видети српски уџбеник стр. 27);
- страна 29 – у првом пасусу испод наслова Прецо дасдни файти вимераю реч: неставанє заменити са: щезованє; у тексту испод наслова **Приклад** реч: числовосци заменити са речју: численосци; речи: подполно нестанє заменити речима: цалком щєзнє; реч: неставанє заменити са речју: щезованє;
- страна 30 – скраћеницу чл. заменити са: ч.; реч: завойом заменити са речју: закрутку;
- страна 33 – у 3. задатку текст: родословне стебло заяца заменити речју: слику;
- страна 35 – реч: числовосц заменити речју: численосц; искосити реч пестицидох; исправити речи: зніщованє и бивальнікох у: зніщованє їх бивальнікох; реч: неставанє заменити речју: щезованє;

- страна 37 – уметнути реч або између речи: кнїжками питац (кнїжками або питац);
- страна 39 – реченицу: Анализуй слики лісцох древа исправити у: Анализуй слики лісца древох; у таблиці реч: Дзива гестиня написати малим словом: дзива гестиня; реч: виражено заменити у: виразно;
- страна 40 – српски текст наслова: **КАКО СЕ ОГЛАШАВАМО** превести у: **ЯК ШЕ ОГЛАШУЄМЕ**; у трећем пасусу искосити реч: оглашоване;
- страна 41 – реч: карти исправити у: мапи (на три места на тој страни); наслов: ИМИТИРАЙМЕ ГУК СОВИ исправити у: ИМИТУЙМЕ ГУК СОВИ; реч шопох исправити у: хлівох; реч пингпонг написати са цртицом: пинг-понг;
- страна 42 – реч: дљубка исправити у реч: джубка; реч: Зато у Прето;
- страна 43 – исправити речи: наприкад у наприклад; Наприкад у Наприклад;
- страна 44 – у 3. задатку раздвојити реч: буквуопрез у: букву опрез;
- страна 46 – исправити реч: премнки у: пременки; српски по слике: Поруке на кори дрвета превести у: Порученя на лупи древа;
- страна 48 – раздвојити реч: мупомагаю у: му помагаю;
- страна 49 – после текста испод наслова **Материял** ставити тачку; исправити реч: загадзня у загадзєня;
- страна 51 – затамнити речи: червени лістини; червених кнїжкох;
- страна 52 – исправити реч: обновює у объяює; искосити речи: природне добро;
- страна 53 – исправити реч: Слоустон у: Словстон; Америчких у: Америцких;
- страна 54 – исправити реч: шпрепличи у: шперпличи; несланей у несланей;
- страна 57 – реч готели ставити под знаке наводника, у жутом оквиру искосити реч: участвовац;
- страна 58 – под 3. исправити реч: маста у места; речи: новински напис у: новински статї;
- страна 59 – у жутом оквиру реч: уплів заменити речју: дїйствоване; реч: зоо дутянох написати са цртицом: зоо-дутьнох;
- страна 60 – у првом пасусу, испод наслова: Дзиви животинї – зарабровани (любимци) людзох, искосити реч: стресу;
- страна 61 – реч: клопками заменити речју: ступками; реч: прешию исправити у: прежию; у тексту на десној маргини реч: местодзе раздвојити у две речи: место дзе; реч: врдноснима исправити у: вредноснима;
- страна 62 – исправити наслов: Значенє рошлїнских и животиньских файтох за човека у: Значносц рошлїнских и животиньских файтох за човека (уједначити са текстом у садржају на стр. 4);
- страна 63 – у првом пасусу испод слика, испред речи виновеј лози додати речи: з лісца; исправити реченицу на десној маргини: Чи здравши ховани, чи лесово ягоди? у Чи здравши пестовани чи лесово ягоди?; реч: даєден з нїм заменити у: даєдно з нїх; у потпису слике реч: цибуля заменити са: цибулька; у реченицу: За ліковити прикмети знали и Славяне. уметнути реч: рошлїнох, па реченица гласи: За ліковити прикмети рошлїнох знали и Славяне.;

- страна 65 – испод наслова **Задаток** исправити реч: ховац у пестовац; реч: зтею раздвојити у две речи: за тею; испод наслова Животині як пожива додати реч: длуго испред речи: хасновало;
- страна 66 – реч павукомподобних заменити у: павукооподобних; реч: прношители у преношители;
- страна 66 – у тесту на десној маргини исправити реч: горяци у горяки; реч: поскок у подскок; гнівачка у: гніваци гад; реченицу испод наслова **Цо думаш... Яки превентивни мири применіц кед укуши кліщ?** преформулисати у: Яки превентивни мири заштити кед укуши кліщ?; у тексту испод наслова: **Отровни животині** реч: цифрованим у цифрованим; поскок у подскок; у упису испод слике исправити реч: поскок у подскок; у 1. задатку исправити реч: дзепосних у дзепоедних; под а) реч: указує у спозорює; кліща у кліщох; под в) вигледовали у вигледовац;
- страна 68 – у 3. задатку под б) в) г) свугде недостаје реч кліщ: б) кажди тречи кліщ, в) кажди пияти кліщ, г) кажди дзешати кліщ. – у задатку под Б. исправити реч: кіща у: кліща; у тексту под В. исправити реч: кіща у: зараженого кліща; испод наслова **Резиме** реч: хова исправити у: пестує;
- страна 71 – исправити реч: дохторе у лікаре; искосити речи: алергийну астму;
- страна 73 – исправити реч: птравилу у правилу; неправилно раздвојене речи са комбинованим знаком дз написати правилно: розпод-зелени у: розпо-дзелени; одред-зену у: одре-дзену; поход-зеня у похо-дзеня;
- страна 74 – речи: возрост, пол, прикмети хтори зме нашлідзели, физични активносци исправити у: возросту, полу, прикметох хтори зме нашлідзели, физичней активносци; исправити скраћеницу (анг.) у (анг.);
- страна 75 – у другом пасусу од горе исправити реч: розлично у розличного;
- страна 76 – исправити реч: маци у масци, реч: пакпаперу у: пак-паперу;
- страна 77 – реч: бомбони у: боубони; иза речи дополнил/ла додати реч: бим;
- страна 78 – неправилно раздвојену реч са комбинованим знаком дз написати правилно Мед-зитим у Ме-дзитим; реч правя заменити у: спричинюю, искосити реч зависносц;
- страна 79 – у тексту на дну стране, у последњој реченици испред речи процив додати сце;
- страна 81 – у тексту на десној маргини искошену реч: гигиєна написати са русинским искошеним словом г (гигиєна); раздвојити спојену реч: числопоживових у две речи: число поживових;
- страна 83 – реч: квашєне исправити у: квашнєне;
- страна 85 – српску реч: кување превести у реч: варєне; слово Д у квадратићу заменити са русинским словом Г; испод наслова **Резиме**, између речи: организма, полу уметнути реч: старосци; реч: Енргетични исправити у: Енергетични;
- страна 86 – исправити реч: цигар у цигаретлу; цигарох у цигаретлох, после речи: малолітним додати реч: особом; искошену реч у жутом оквиру: заобисц заменити са речју: керовац, додати у реченици речи: потолковац чкодлівосц доганского диму по здравс. у потпису заменити реч: цигару у: цигаретли;

- страна 87 – заменити реч: Цигари у: Цигаретли, затамнити речи Физична зависноц и психична зависноц; звик у: звикнуце; раздвојити реч: забраненекуриц у: забранене куриц, цигарох у: цигаретлох, искосити реч астму; раздвојити реч: испричинює у: и спричинює;
- страна 89 – цигарох у: цигаретлох; загрожни у: загрожени; превожене у: превоженю; Цигари у: Цигаретли; курена у куреня, прехлади у: прехладзене;
- страна 90 – речи: здобути звик променити у: здобуце звикнуце;
- страна 91 – исправити реч: ативноц у: активноц;
- страна 92 – избацити сувишно слово ц иза речи запишц;
- страна 93 – додати реч: сцегнових иза речи: обсяг; реч: акативни исправити у: активни;
- страна 95 – реч: велїм исправити у: велїм;
- страна 97 – у жутом оквиру искосити реч: розумиц; преформулисати реченицу: направиц одвичательне одношенє гу свойому целу у: одвичательно ше справовац гу свойому целу;
- страна 101 – реч: одобох исправити у: особох;
- страна 103 – речи: у фалатох исправити у: у фалаце; цеста у: цесто; текст: Потрудзим ше баржей исправити у: Потрудзим ше ище баржей; текст: Шлїдуюцираз можем лепше исправити у: Шлїдуюцираз можем ище лепше;
- страна 104 – решења – уметнути реч: вонкашнього између речи: под уплївом вонкашнього штредку; исправити наслов: Живи ества з мойого околїска у: Живи ества з мойого окруженя; исправити наслов: Защита живих ествох и животни штредок у: Защита живих ествох и животног штредку; испод наслова Значноц води и здравог костирания под 2. Исправити Б, Г, Е у Б, Г, Е.; реч доганового у доганского, испод наслова Самопреверїованє под 7. исправити Б, В, Ж у Б, В, Є.;
- страна 105 – у Речнику појмова: уазбучити речи под Г; уазбучити речи под К; исправити речи: врдноснима у: вредноснима; зоз чийо ше нашеня у: зоз чийого ше нашеня; речи: заставновиц наставанє у: зопрец наставанє; после речи: скору додати реч шерцо; национални парки у национални парк; субстанциї у хемикалиї;
- страна 106 – у Речнику појмова: исправити реч: подруче у подручє; после речи: на очуванє здравя додати реч: организма; реч крутерийох исправити у: критерийох;
- задња страна корица – недостаје превод.

Показатељ 2 - Дужина и конструкција речи одговарају узрасту ученика – задовољен је у потпуности и оцењен оценом 4. Реченична конструкција је правилна и јасна, усаглашена са узрастом ученика, што доприноси томе да градиво буде разумљиво ученицима којима је намењено.

Показатељ 3 – Текст је језички и стилски уједначен – задовољен је у потпуности и оцењен оценом 4. Употребљен је научни стил, а у складу са градивом и стручна терминологија. Стил је прецизан, без фигуративности или неразумљивих елемената.

Показатељ 4 - Страни изрази се користе само када је то неопходно - задовољен је у потпуности и оцењен оценом 4. Страни изрази су употребљени искључиво због специфичности градива. За њих су дата одговарајућа објашњења, формулисана једноставним речником.

Показатељ 5 – Језик којим је уџбеник написан доприноси лакшем разумевању градива – задовољен је у потпуности и оцењен је оценом 4. Кохерентност језика је на одговарајућем нивоу. Идеје су правилно повезане, што доприноси лакшем разумевању градива. Језик уџбеника је јасан, прецизан и доприноси олакшавању процеса учења.

На основу претходно изложеног, закључује се да је **испуњен Стандард 4 – Језик уџбеника је одговарајући и функционалан.**

IV ОЦЕНА ДА ЈЕ РУКОПИС ПРЕВОДА УЏБЕНИКА У СКЛАДУ СА ЧЛАНОМ 40. ЗАКОНА О УЏБЕНИЦИМА („Сл. гласник РС“, бр. 27/2018)

Након пажљивог оцењивања, закључује се да је садржај рукописа превода уџбеника *Биологија, уџбеник за пети разред основне школе на русинском језику*, непромењен у односу на уџбеник на српском језику.

Напред наведени недостаци се могу исправити, те није потребно поново достављати рукопис превода на преглед.

Стручна комисија Педагошког завода Војводине у саставу: